

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi'nde

PROF. DR. M. YAŞAR KANDEMİR İLE

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

EŞ - ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L - MUSTAFÂ

— KÂDÎ İYÂZ —

150. Ders | 1.Eylül.2019, Pazar

Ders Konusu:

2. BÖLÜM: Resûl-i Ekrem'in İnsanlar Üzerindeki Hakları

4. KISIM: Resûl-i Ekrem'e Salâtü Selâm Getirmenin Farz Oluşu ve Fazileti

8. FASIL: Resûl-i Ekrem'in Kabrini Ziyaret

KİTAPTAKİ YERİMİZ

Arapça Kaynak sf. 586 | Türkçe Şerh, Cilt.2 - sf. 473

Dersin Video, Ses Kayıtlarına
ve Kaynaklı Ders Notlarına

www.sifaiserif.com

adresinden veya karekodu okutarak
erişebilirsiniz.

Şifa-i Şerif Hakkında Kısa Bilgi:

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Eserin Türkçe Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt)

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

۱۴۷۵ - وقال في «المبسوط»^(۳): لا أرى أن يقف عند قبر النبي ﷺ يدعو ، ولكن يسلم ويمضي .

Mâlikî fıkına dâir *el-Mebsût*'ta¹ belirtildiğine göre, İmâm Mâlik şöyle demiştir:

“Bir kimsenin Kabr-i Saâdet'in yanında durup duâ etmesini uygun görmem. Resûlullah'a selâm verdikten sonra yürüyüp gitmelidir.”

İmâm Şâfiî, Medine'nin yerlileri için durumun böyle olduğunu söylemiş, ancak başka yerlerden gelen ziyâretçilerin orada durup duâ etmesinde bir sakınca bulunmadığını ifâde etmiştir.

Tâbiîn âlimlerinden İbni Ebî Müleyke² (v. 117/735) şöyle demiştir:

“Resûl-i Ekrem Efendimiz'i ziyâret ederken onun tam karşısında durmak isteyen kimse, Kabr-i Saâdet'in yanında ve kible tarafında olan kandili başının hizâsına almalıdır.”

Abdullah İbni Ömer'in Selâm Veriş Şekli

Ünlü tâbiîn âlimi Nâfi¹ (v. 117/735) şöyle demiştir:

“Abdullah ibni Ömer, Resûl-i Ekrem'in Kabr-i Saâdet'ine gelip selâm verirdi. Onun Kabr-i Saâdet'e belki yüz defa, belki daha fazla geldiğini ve:

«السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، السَّلَامُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ، السَّلَامُ عَلَى أَبِي»
'es-Selâmü ale'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, es-Selâmü alâ Ebî Bekr, es-Selâmü alâ ebî (Peygamber Efendimiz'e selâm olsun, Hz. Ebû Bekir'e selâm olsun, babama selâm olsun)' dedikten sonra yürüyüp gittiğini görmüşümdür.

Abdullah ibni Ömer radiyallahu anhumânın, Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem minberde oturduğu yere elini koyduğunu, sonra da elini yüzüne sürdüğünü gördüler.²

۱۴۷۶ - قال ابنُ أبي مُلَيْكَةَ^(۴): مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَقُومَ وَجَاهَ النَّبِيِّ ﷺ فَلْيَجْعَلِ الْقَنْدِيلَ الَّذِي فِي الْقَبْلَةِ عِنْدَ الْقَبْرِ عَلَى رَأْسِهِ .

۱۴۷۷ - وقال نافع^(۵): كان ابنُ عمر يُسَلِّمُ عَلَى الْقَبْرِ؛ رَأَيْتُهُ مِئَةَ مَرَّةٍ وَأَكْثَرَ ، يَجِيءُ إِلَى الْقَبْرِ فَيَقُولُ: السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، السَّلَامُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ ، السَّلَامُ عَلَى أَبِي ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ .

۱۴۷۸ - [وَرَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ وَاضِعاً يَدَهُ عَلَى مَقْعَدِ النَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْمَنْبَرِ ، ثُمَّ وَضَعَهَا عَلَى وَجْهِهِ^(۶) .

1. *el-Mebsût*; ünlü Mâlikî âlimi, muhaddis, Bağdat kadısı ve Kādilkudât İsmâil el-Ceh-damî'nin (v. 282/895) Mâlikî fıkına dâir eseridir.

2. Abdullah ibni Ubeydillah ibni Ebî Müleyke, güvenilir bir muhaddis, fakih ve kırâat âlimidir. Ashâb-ı kirâmdan olan dedesi Ebû Müleyke'ye nisbetle anılır. Birçok sahâbî ile görüşmüş ve onlardan birçok hadis rivâyet etmiştir. Harem-i şerif müezzin ve imâm-larından, Tâif ve Mekke kadılarındandır.

1. Nâfi', ashâb-ı kirâmdan Abdullah İbni Ömer'in azatlı kölesiydi. Onun için, “Nâfi”, mevlâ İbni Ömer” diye anılır.

2. İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ*, I, 254. Bu rivâyet, “Peygamber Efendimiz'le İlgili Şey-lere Saygı Göstermek” bahsinde de geçmiş, orada konuyla ilgili açıklama yapılmıştır bk. II, 400.

١٤٧٩ - وعن ابن قُسيط^(١) والعُتبي^(٢): كان أصحابُ النبي ﷺ إذا خلا المسجدُ جَسُّوا رُمانةَ المنبرِ التي تلي القبرَ بِمَيَامِنِهِمْ ، ثم اسْتَقْبَلُوا القِبْلَةَ يَدْعُونَ^(٣).

١٤٨٠ - وفي الموطأ - من رواية يحيى بن يحيى الليثي - أنه^(٤) كان يقفُ على قبرِ النبي ﷺ فيصلي على النبي ، و[على] أبي بكر ، وعُمَر^(٥).

Tâbiîn muhaddislerinden İbni Kusayt³ (v. 122/739) ve Endülüslü Mâlikî fakihî Utbî'nin⁴ (v. 255/869) rivâyet ettiğine göre, Mescid-i Nebevî tenhâlaşınca, Peygamber Efendimiz'in ashâbı minber-i şerîfin, Kabr-i Saâdet'e bakan topuzuna sağ ellerini sürer, sonra kibleye dönerek duâ ederlerdi.⁵

Endülüslü fakih Yahyâ bin Yahyâ el-Leysî'nin⁶ (v. 234/848) rivâyet ettiği *Muvatta'* nüshasında şu haber vardır:

Abdullah ibni Ömer kabr-i saâdetin yanında durur, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem, Hz. Ebû Bekir'e ve Hz. Ömer'e salâtü selâm ederdi.

Bu rivâyet, bundan önceki "Peygamber Efendimiz'den Başkasına ve Diğer Peygamberlere Salâtü Selâm Getirme Konusundaki Farklı Görüşler" bahsinde şöyle geçmişti: Abdullah ibni Ömer radiyallahu anhümâdan nakledilen bir haberde onun hem Peygamber Efendimiz'e, hem Hz. Ebû Bekir'e hem de Hz. Ömer'e salât ettiği belirtilmektedir. İmâm Mâlik; İbni Ömer'in bu rivâyetini, Endülüslü talebesi Yahyâ bin Yahyâ el-Leysî'nin (v. 234/848) kendisinden rivâyet ettiği *el-Muvatta'* adlı eserine almıştır.

İmâm Mâlik'in talebelerinden Mısırlı fakih Abdurrahman ibni'l-Kâsım¹ (v. 191/806) ile hadis hâfızı Ka'nebî'ye² (v. 221/836) göre Abdullah ibni Ömer, Resûlullah'a salât eder, Hz. Ebû Bekir ile babasına da duâ ederdi.

١٤٨١ - وعند ابن القاسم والقعنبي^(٦): [و]يدْعُو لأبي بكر ، وعُمَر^(٧).

3. Tam adı Ebû Abdillâh Yezîd ibni Abdillâh ibni Kusayt el-Leysî'dir. Tâbiîn nesline mensup, rivâyetleri *Kütüb-i Sitte*'de yer alan güvenilir bir muhaddis ve fakihtir.

4. Adı Ebû Abdillâh Muhammed ibni Ahmed el-Ümevî el-Kurtubî, *el-Utbiyye* adlı eseriyle de tanınan Mâlikî fakihidir.

5. İbni Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ*, I, 196.

6. Yahyâ bin Yahyâ el-Leysî, İmâm Mâlik'in talebesi ve *el-Muvatta'*ı ondan dinleyip rivâyet edenlerden biridir.

1. Ebû Abdillâh Abdurrahmân ibni Kâsım ibni Hâlid el-Mısrî hakkında bilgi için bk. II, 427.

١٤٨١م - قال مالك - في رواية ابن وهب - : يقول المسلم: السلام عليك ،
أيها النبي! ورحمة الله وبركاته .

١٤٨١م - قال في «المبسوط»: وَيُسَلِّمُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ ، وَعُمَرُ .

١٤٨١م ٢ - قال القاضي أبو الوليد الباجي ^(٨) : وعندي أنه يدْعُو للنبي ﷺ بَلَفْظِ الصَّلَاةِ ، ولأبي بكر ، وعُمَرُ ، كما في حديث ابن عُمر من الخِلاف .

2. Ebû Abdîrrahmân Abdullah ibni Mesleme ibni Ka'neb el-Ka'nebî, İmâm Mâlik'in önde gelen talebelerinden ve *el-Muvatta'*ın râvilerindendir. Onun rivâyet ettiği *el-Muvatta'* nüshası neşredilmiştir (nşr. Abdülhafız Mansûr, Tunus 1396).
3. *el-Mebsût*, Kâdî İsmâil ve Cehdamî diye ünlü Mâlikî fakihi ve muhaddis Ebû İshâk İsmâil ibni İshâk'ın (v. 284/897) Mâlikî fıkına dâir eseridir.
4. Ebû'l-Velîd Süleymân ibni Halef el-Bâcî, memleketinde aldığı tahsilden sonra, yine ayını maksatla Doğu İslâm ülkelerinde on iki yıl kaldı. Bağdat'ta kaldığı üç yıl boyunca geçimini sağlamak için gece bekçiliği yapmış, sonunda ünlü bir edip, fakihi ve muhaddis olmuştur. Zâhirî mezhebinin en büyük temsilcisi, fakihi, muhaddis, tarihçi, edip ve şâir İbni Hazm ile yaptığı ilmî tartışmalarda onu yenmiştir. Bâcî'nin ünlü eserlerinden biri, İmâm Mâlik'in *el-Muvatta'*ının şerhi *el-Müntekâ*'dır. Usûl-i fıkha dâir *İhkâmü'l-fusûl fî ahkâmî'l-usûl*'ü de ünlüdür. Onun burada zikredilmesi gereken bir eseri de *Tahkiku'l-mezheb fî enne'n-nebiyye kad keteb*'dir. Bu eserde Peygamber Efendimiz'in nübüvvetten sonra okuma yazma bildiğini ispata çalışmaktadır. Ona göre Hudeybiye Antlaşması sırasında, antlaşma metninin altına yazılan "Muhammedün Resûlullah" yazısına karşı taraf itiraz edince, antlaşmayı kaleme alan Hz. Ali de "Muhammedün Resûlullah" yazısını silmeyeceğini söyleyince, Efendimiz'in mübârek eliyle bu yazısı silmesi ve onun yerine kendi adını yazması okuma yazma bildiğini gösterir. Üstelik bu olay nübüvvetten sonra meydana geldiği için de "Sen, bu Kur'an'dan evvel ne bir kitap okuyordun, ne de onu elinle yazıyordun! Öyle olsaydı, bâtıla uyanlar şüpheye düşerdi." (Ankebût 29/48) âyetine aykırı değildir. Ve bu durum Resûlullah'ın mucizelerinden biridir.

1. Şerhu's-Şifâ, II, 153.

Talebesi Abdullah ibni Vehb'in rivâyetine göre İmâm Mâlik, Resûlullah Efendimiz'e selâm vermek isteyen kimsenin şöyle demesi gerektiğini söylemiştir:

“es-Selâmü aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetullâhi ve berekâtüh.”

Yine İmâm Mâlik, Mâlikî fıkına dâir *el-Mebsût*'ta³ belirtildiğine göre, Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'in kabrini ziyâret eden kimsenin onlara istediği şekilde selâm vereceğini söylemiştir.

Endülüslü Mâlikî fakihi Kâdî Ebû'l-Velîd el-Bâcî⁴ (v. 474/1081) şöyle demiştir:

“Bana göre ziyâretçi, hem Peygamber Efendimiz'e hem de Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'e, içinde salât kelimesini de kullanmak sûretiyle duâ eder.”¹ Nitekim Abdullah ibni Ömer'in yukarıda gördüğümüz rivâyeti de böyle idi.

Yani ziyaretçi “es-Salâtü aleyke yâ Nebiyyallâh” veya “es-Salâtü alâ Resûlillah” diyerek Peygamber Efendimiz'e salât eder.

Hanefî âlimi ve *Şifâ-i Şerîf* şârihi Aliyyü'l-Kârî, Resûl-i Ekrem'i en uygun selâmlama şeklinin, hem salât hem de selâm ifâdelerini kullanarak “es-Salâtü ve's-selâmü aleyke Yâ Resûlallah” demek olduğunu, Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'i de sadece selâm sözüyle “es-Selâmü aleyke yâ Ebâ Bekr, es-Selâmü aleyke yâ Ömer” diye selâmlamak olduğunu söylemiştir.

Böyle Ziyâret Etmeli

Endülüslü Mâlikî fakihi İbni Habîb² (v. 238/853), şöyle demiştir:

“Bir ziyâretçi Resûlullah’ın mescidine girince şöyle der:

‘Bismillâh ve selâmün alâ Resûlillah, es-Selâmü aleynâ min Rabbinâ, ve sallellahü ve melâiketühü alâ Muhammed. Allâhümmağfir lî zünûbî ve’ftah lî ebvâbe rahmetike ve cennetike. Ve’hfaznî mine’ş-şeytânî’r-racîm’ (Allah’ın adıyla giriyorum. Allah’ın Resûlü’ne selâm olsun. Rabbimizin selâmı bizim üzerimize de olsun. Muhammed aleyhisselâm’a Allah rahmet, melekleri ise istiğfâr eylesin. Allahım! Günahlarımı bağışla! Rahmet ve Cennet kapılarını benim için aç! Ve beni şeytanın vesvesesinden koru!).”

İbni Habîb sözlerine şöyle devam etti:

“Bu duâdan sonra Resûlullah’ın Ravza’sına yönel!”

“**Ravza**, Efendimiz’in Mescid-i saâdeti ile kabri şerîfinin arasında bulunan yerdir.”

“Kabr-i Saâdet’i ziyâret etmeden önce Ravza’da iki rek’at tahiyetü’l-mescid (namazı) kıl! Bu iki rek’at namazda Cenâb-ı Hakk’a hamdû senâ et! Ve O’ndan bütün arzularını lütfetmesini niyâz et!

“Tahiyetü’l-mescid namazını Ravza’da kılman daha sevâptır. Şâyet bu namazı Mescid-i Nebvî’nin herhangi bir yerinde kılmışsan, bir sünneti edâ etmiş olmak için o da yeterlidir.”¹

٣١٤٨١م - وقال ابن حبيب: ويقول إذا دخل مسجد الرسول: باسم الله ،

وسلام على رسول الله - عليه السلام - السلام علينا من ربنا ، وصلى الله وملائكته على محمد . اللهم! اغفر لي ذنوبي ، وافتح لي أبواب رحمتك وجنتك ، واحفظني من الشيطان الرجيم

ثم اقصد إلى الروضة - وهي ما بين القبر والمنبر - فاركع فيها ركعتين قبل وقوفك بالقبر تحمداً الله فيهما^(١) وتسأله تمام ما خرجت إليه والعون عليه .
وإن كانت ركعتان في غير الروضة أجزأتك^(٢) ، وفي الروضة أفضل .

2. Endülüslü âlim Ebû Mervân Abdülmelik ibni Habîb es-Sülemî, hakkında bilgi için bk. II, 426.

1. İbnü'l-Hâc, el-Medhal, I, 261-262.

١٤٨٢ - وقد قال عليه السلام: «ما بين بيتي ومنبري روضة من رياض الجنة؛ ومنبري على ترعة من ترع الجنة»^(٣).

ثم تقف [بالقبر] متواضعاً متوقراً، فتصلي عليه (١/١٣٧) وتُثني بما يحضرُك، وتسلم على أبي بكر وعمر، وتدعو لهما.

“Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Evimle minberimin arası Cennet bahçelerinden bir bahçedir. Ve minberim Cennet tepeliklerinden bir tepenin üzerindedir.”²

Hadîs-i şerîfin çok bilinen ifâdesi şöyledir: “Evimle minberimin arası Cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim, Havz-ı Kevser’imin üzerine kurulmuştur.”³ Bazı rivâyetlere göre hadis “Kabrimle minberimin arası” diye başlamaktadır.

Bu hadîs-i şerîfi birkaç şekilde anlamak mümkündür: 1. Bu bölge Cennet’e nakledilecek ve Cennet topraklarından olacaktır. 2. Burada yapılan ibâdetler insanı Allah’a yaklaştıracak ve böylece Cennet’e girmeye vesile olacaktır. Mescid-i Nebevî’de yapılan ibâdetin değerini dile getiren şu hadîs-i şerîf de bunu göstermektedir: “Benim şu mescidimde kılınan bir namaz, Kâbe hâriç, başka mescidlerde kılınan namazlardan 1000 kat daha hayırlıdır.”⁴

“Ey ziyâretçi! Daha sonra mütevazı ve saygılı bir şekilde kabir-i şerîfin yakınında dur! Resûlullah’a salâtü selâm et ve kendini zorlamadan, içinden geldiği şekilde ona medhü senâda bulun. Ardından Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer’e selâm ver ve onlara duâ et!”

Câhiller, Resûlullah’ın huzûrunda eğilip bükülmek, hattâ yeri öpmek sûretiyle ona daha çok saygı gösterdiklerini zannederler. Hâlbuki Efendimiz bu tür davranışları çirkin görmüş ve öylesi hareketleri şiddetle yasaklamıştır.

2. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 389, V, 335; Ebû Ya’lâ el-Mevsilî, *Müsned* (Esed), III, 319.

3. Buhârî, *Fazlû’s-salât* 5, nr. 1195, 1196, *Fezâilü’l-Medîne* 12, nr. 1885; Müslim, *Hac* 500-502, nr.1390.

4. Buhârî, *Fazlû’s-salâti fî mescidi Mekke ve’l-Medîne* 1, nr. 1190.

وَأَكْثَرُ [مِنْ] الصَّلَاةِ فِي مَسْجِدِ النَّبِيِّ ﷺ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَلَا تَدْعُ أَنْ تَأْتِيَ
مَسْجِدَ قُبَاءَ^(١) وَقُبُورَ الشَّهَدَاءِ .

[و] قَالَ مَالِكٌ فِي كِتَابِ مُحَمَّدٍ^(٢) : وَيَسْلَمُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ إِذَا دَخَلَ وَخَرَجَ -
يَعْنِي فِي الْمَدِينَةِ - وَفِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ .
[و] قَالَ مُحَمَّدٌ : وَإِذَا خَرَجَ جَعَلَ آخِرَ عَهْدِهِ الْوُقُوفَ بِالْقَبْرِ ، وَكَذَلِكَ مِنْ
خَرَجَ مُسَافِرًا .

1. Medine'deki şehidler denince, hatıra öncelikle, aralarında Hz. Hamza'nın da bulunduğu Uhud şehidleri gelir. Bu arada, imkân bulunduğu nisbette başka semtlerde medfûn olan şehidleri de ziyâret etmelidir.
2. Menâkıbü'l-ensâr 46, nr. 3932.
3. Tirmizî, Salât 125, nr. 324; İbni Mâce, İkâmet 197, nr. 1411.
4. Kâdî İyâz, «Muhammed'in kitâbında» demekle yetinmiştir. Bu ifâdeyle, ya Aliyyü'l-Kârî'nin dediği gibi İmâm Mâlik'in talebelerinden olan ve ondan *el-Muvatta*'ı rivâyet eden ünlü Hanefî fakihî Muhammed ibnü'l-Hasan kastedilmiştir (Şerhu's-Şifâ, V, 155) veya İmâm Mâlik'in talebelerinin talebesi olan ve Mâlikî fıkhnın temel kaynaklarından *el-Mevvâziyye*'yi kaleme alan Muhammed ibnü'l-Mevvâz kastedilmiştir.

“Mescid-i Nebevî'de gece, gündüz çokça namaz kılmaya ve Resûlullah'a salâtü selâm getirmeye bak! Kubâ mescidine gitmeyi ve şehidlerin kabirlerini ziyâret etmeyi de ihmâl etme!”¹

Bugün Medine-i Münevvere'nin bir mahallesi durumunda olan Kubâ, Fahr-i Âlem Efendimiz'in hicreti sırasında Medine'ye 6 mil uzaklıkta bulunan bir köydü. Peygamberler Sultanı Efendimiz Medine'ye girmeden önce bu köyde, ashâb-ı kirâmdan Külsûm ibni Hidm'in evinde Buhârî'nin belirttiğine göre² ondört gün misafir olmuş ve inşaatında bizzat çalıştığı ilk mescidi orada yapmıştır.

Fahr-i Cihân Efendimiz bu mescidi, her hafta cumartesi günü, kimi zaman yaya, kimi zaman binitli olarak ziyâret ederdi.

Peygamberler Sultanı bir hadîs-i şerîfinde “Kuba mescidinde kılınan bir namaz bir umre gibidir” buyurmuştur.³

Muhammed (ibni'l-Hasan veya Muhammed ibni'l-Mevvâz)ın kitâbında⁴ kaydedildiğine göre İmâm Mâlik şöyle demiştir:

“Resûlullah'ı ziyârete gelen kimse, Medine'ye girdiği, oradan çıktığı ve Medine'de bulunduğu sürece Peygamber-i Zîşân'a selâm vermelidir.”

Muhammed şöyle demiştir: “Medine'ye gelen ziyâretçinin, Medine'den ayrılacağı zaman, yapacağı son iş Resûlullah'ın Kabr-i Saâdet'ini ziyâret edip orada durmak olmalıdır. Medine'nin sâkinleri de, başka bir yere gidecekleri zaman, aynı şekilde Medine'den ayrılmadan önce, son olarak Kabr-i Saâdet'i ziyâret etmelidir.”

١٤٨٣ - وَرَوَى ابْنُ وَهْبٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ النَّبِيِّ - عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ فَصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، وَقُلْ: اللَّهُمَّ! اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ».

وإذا خرجت فصلِّ على النبي ﷺ،
وقل: اللهم! اغفر لي ذنوبي، وافتح لي أبواب فضلك»^(٣).

١٤٨٤ - وفي رواية أخرى: «فليسلم» مكان: فليصل فيه، ويقول إذا خرج: «اللهم! إني أسألك من فضلك»^(٤).

1. Mısırlı hadis hâfızı ve fakih İbni Vehb, İmâm Mâlik'in talebelerindendir.
2. Tirmizî, Salât 117, nr. 314. İbni Mâce, Mesâcid 13, nr. 771; Ahmed ibni Hanbel, Müsne'd, VI, 282.
3. Ebû Dâvûd, Salât 18, nr. 465; İbni Mâce, Mesâcid 13, nr. 773. İbni Mâce'nin bu rivâyetinde, mescidden çıkarken Peygamber Efendimiz'e selâm verilmesi ve: «Allâhüm-ma'sımnî mine's-şeytânî'r-racîm» denmesi tavsiye edilmektedir.

Mescid-i Nebevî'ye Girerken ve Oradan Çıkarken

Tebe-i tâbiîn âlimlerinden Abdullah ibni Vehb'in¹ (v. 197/813) Fâtımatü'z-Zehrâ radiyallahu anhâ'dan, onun da babası Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden rivâyet ettiğine göre Allah'ın Resûlü şöyle buyurmuştur:

“Mescide girerken Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme salâtü selâm getir, ardından da:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ» "Allahım! Günahlarımı bağışla! Bana Rahmet kapılarını aç!" de.

“Mescidden çıkarken yine Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme salâtü selâm getir ve ardından:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ» "Allahım! Günahlarımı bağışla! Bana lütfunun kapılarını aç!" de.”²

İbni Mâce'nin *es-Süneni* ve Ahmed ibni Hanbel'in *el-Müsne'd*indeki rivâyetlere göre, Peygamber Efendimiz mescide girerken:

«بِسْمِ اللَّهِ، وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ» derdi. Mescidden çıkarken de:

«بِسْمِ اللَّهِ، وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ» derdi.

Bu hadîs-i şerîfin bir başka rivâyetinde, “Mescide girerken Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme **salâtü selâm getirmelidir**” ifâdesi yerine, “Mescide girerken Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme **selâm verme-lidir**” cümlesi geçmekte, mescidden çıkarken de: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ» (Allahım! Ben senin lütfunu niyâz ediyorum) denmesi tavsiye edilmektedir.¹

١٤٨٥ - وفي أُخرى: «اللَّهُمَّ! احْفَظْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^(٥).

١٤٨٥م - وعن مُحمد بن سيرين: كان الناسُ يقولون إذا دخلوا المسجدَ: صَلَّى اللهُ وَمَلَائِكَتُهُ عَلَى مُحَمَّدٍ. السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ! وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ^(١)، بِاسْمِ اللهِ دَخَلْنَا، وَبِاسْمِ اللهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى اللهِ تَوَكَّلْنَا. وَكَانُوا يَقُولُونَ إِذَا خَرَجُوا مِثْلَ ذَلِكَ.

Daha başka bir rivâyette ise Resûlullah Efendimiz'in mescidden çıkarken: «اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» "Allahım! Beni kovulmuş şeytandan koru!" buyurduğu belirtilmektedir.²

Tâbiîn âlimlerinden Muhammed ibni Sîrîn'in (v. 110/729) şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Sahâbe Mescide girerken şöyle duâ ederdi:

«صَلَّى اللهُ وَمَلَائِكَتُهُ عَلَى مُحَمَّدٍ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، بِاسْمِ اللهِ دَخَلْنَا وَبِاسْمِ اللهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى اللهِ تَوَكَّلْنَا»

"Allah ve melekleri Muhammed'e salât etsin. Ey Allah'ın Nebîsi! Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. Biz buraya Allah'ın adıyla girdik, Allah'ın adıyla da çıktık ve biz yalnız Allah'a tevekkül etmişizdir."

«Sahâbe mescidden çıkarken de aynı şekilde duâ ederdi.»

Şifâ-i Şerîf şârihleri, eş-Şifâ metnindeki "Halk şöyle derdi" ifâdesindeki "halk" sözüyle ashâb-ı kirâmın kastedildiğini belirtmişlerdir. Yine eş-Şifâ metnindeki "Sahâbe Mescide girerken" ifâdesiyle öncelikle Mescid-i Nebvî kastedilmekle beraber, bütün mescidlere girerken bu ve benzeri şekilde duâ edilmesi uygun görülmüştür.

Biz mescide ibâdet etmek için gidiyoruz. Doğru yolu bulmamıza vesile olan ve bize nasıl ibâdet edeceğimizi öğreten Fahr-i Cihân Efendimiz'dir. Bu sebeple onu her vesile ile, özellikle de ibâdet öncesinde ve sonrasında hatırlamalı, kendisine salâtü selâmlar göndermeliyiz.

2. İbnü Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), VI, 96, nr. 29767. Ayrıca bk. İbni Huzeyme, *es-Sahîh* (A'zamî), I, 231, nr. 452, IV, 210, nr. 2706; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), V, 395-396, nr. 2047. Bu iki kaynakta: "Allâhümme'hfaznî" ifâdesi yerine, aynı mânada: "Allâhümme ecirnî" ifâdesi bulunmaktadır.

١٤٨٦ - وعن فاطمة أيضاً: كان النبي ﷺ إذا دخل المسجد قال: «صلى الله على محمد وسلم»^(٢). ثم ذكر مثل حديث فاطمة قبل هذا.

١٤٨٧ - وفي رواية: حمد الله وسمي، وصلى على النبي ﷺ، وذكر مثله^(٣).

١٤٨٨ - وفي رواية: «باسم الله، والسلام على رسول الله»^(٤).

١٤٨٩ - وعن غيرها: كان رسول الله ﷺ إذا دخل المسجد قال: «اللهم! افتح لي أبواب رحمتك، ويسر لي أبواب رزقك»^(٥).

Muhammed ibni Sîrîn sözüne şöyle devam etmiştir:

“Yine Hz. Fâtıma radiyallahu anhâ’dan rivâyet edildiğine göre, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem mescide girerken مُحَمَّدٌ عَلَى اللَّهِ» derdi.¹ Ardından, biraz önce Hz. Fâtıma’dan rivâyet edildiği şekilde: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ» buyururdu. Mescidden çıkarken de, Hz. Fâtıma’nın önceki rivâyetinde geçtiği şekilde: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ» buyururdu.

Ziyâret Konusunda Bazı Farklı Rivâyetler

Bir başka rivâyete göre mescide giren kimse Cenâb-ı Hakk’a hamde-derek onun mübârek ismini zikreder, ardından Peygamber aleyhisselâma salâtü selâm getirir, daha sonra da, Hz. Fâtıma’nın rivâyetinde geçtiği şekilde, mescide girerken ve çıkarken okunacak duâları okur.²

Bir başka rivâyete göre ise Peygamber-i Zîşân Efendimiz mescide girerken yaptığı duâdan önce “Bismillâh ve’s-selâmü alâ Resûlillâh” derdi.³

Bu kaynaklarda belirtildiğine göre Resûl-i Ekrem Efendimiz mescide girerken: «بِاسْمِ اللَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ» der, ardından da: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ» buyururdu.

Hız. Fâtıma’dan başka sahâbîlerin rivâyetine göre ise, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem mescide girerken şöyle derdi:

«اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَيَسِّرْ لِي أَبْوَابَ رِزْقِكَ» "Allahım! Bana Rahmet kapılarını aç! Ve bana lütfedeceğin rızkı elde etmeyi kolaylaştır!"

1. Tirmizî, Salât 117, nr. 314; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, VI, 282.

2. İbnü’s-Sünnî, Amelü’l-yeumi ve’l-leyle, s. 78, nr. 87. Ayrıca bk. Tirmizî, Salât 117, nr.

314. İbni Mâce, Mesâcid 13, nr. 771; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, VI, 282.

3. İbni Mâce, Mesâcid 13, nr. 771; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, VI, 283.

١٤٩٠ - وعن أَبِي هُرَيْرَةَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَصِلْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، وَلْيَقُلْ: «اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي...»»^(٦).

Ebû Hüreyre radiyallahu anhdan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Biriniz mescide gireceği zaman, önce Peygamber Efendimiz'e salâtü selâm getirsin, ardından da «اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ» diye duâ etsin."

Bu hadisin devamında, mescidden çıkarken de Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme selâm verilmesi öğütlenmektedir. «الْسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ» cümlesi, Efendimize verilecek en güzel selâmlardan biridir. Ardından da: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ» (Allahım! Ben, Senin lütfunu niyâz ediyorum) diye duâ edilmesi tavsiye edilmektedir.¹

1. Bu hadisin benzeri, yukarıda da geçtiği üzere şu kaynaklarda bulunmaktadır: Tirmizî, Salât 117, nr. 314. İbni Mâce, Mesâcid 13, nr. 771; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, VI, 282.

GELECEK DERS

Tarih: 8 Eylül 2019, Pazar

Zaman: Öğle Namazından bir saat önce

Yer: Eyüp Sultan Camii-i Şerif'inde

yapılması planlanmaktadır.